

nost tehničnega urednika omogočata reviji visoko t. i. »lastno realizacijo«, to je samoplačevanje: tudi do polovice stroškov krijemo z naročnino (slovenske literarne revije zmorejo npr. same plačati največ do 15^{0/0}), ostalo polovico stroškov, zadnje čase tudi nekaj malega več, saj tiskarske cene tečejo navzgor iz dneva v dan, z vso kulturno uvidevnostjo prispevata Kulturna skupnost in Izobraževalna skupnost SRS. — K drugemu: sodelavci ostajajo zvesti kljub skrajno pičlim honorarjem; spričo vse večje popularnosti revije v inozemstvu se poleg domačih oglašajo tudi neslovenski slavisti, tako ima uredništvo na voljo vse več gradiva, pogosto pa tudi že zadrego, kako vse kakovostne prispevke spraviti pod pičlo streho. — Vsem, naročnikom, sodelavcem, podpornikom in bivšim urednikom velja ob jubileju zahvala in hkrati vabilo k nadaljnji zvestobi, s tem pa k nadaljnjemu plodnemu doprinosanju kulturi slovenskega jezika v javnosti, raziskovanju in populariziranju našega jezika in književnosti ter skrbi za kakovost pouka slovenščine na srednjih šolah.

Jadwiga Zieniukowa

Varšava

KAŠUBŠČINA V LUČI JEZIKOSLOVNIH RAZISKAV

Kašubščina je ena od petih velikih narečnih skupin¹ današnjega strnjenege poljskega jezikovnega (narečnega) ozemlja.² Ponekod v znanstveni literaturi srečujemo tudi termin kašubski dialekti; ta je pri podrobnejših raziskavah kašubščine potreben zaradi precejšnje notranje diferenciranosti³ kašubske narečne skupine.

Kašubščina obstaja na obrobju poljskega jezikovno-narečnega območja. Nekoč je bila eden izmed veznih členov v lehitski jezikovni skupini, ki je pokrivala ozemlje od poljsko govorečega teritorija na vzhodu preko pomorskih dialektov do polabsko govorečega ozemlja (polabščina je izumrla v 18. stoletju) na zahodnem bregu Labe.⁴

Za povprečnega Poljaka je kašubski dialekt, posebej severni (nekateri ga imenujejo kar kašubski jezik), precej »eksotičen«, saj je zlasti pri hitri govorici

¹ K. Dejna: Ile mamy dialektów polskich? — Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, 1968, 5—40.

² Strnjeno narečno območje ne zajema novih narečij, ki so nastala v zadnjih desetletjih zaradi migracije prebivalstva.

³ Prim. temeljna jezikoslovna dela, posvečena kašubščini: F. Lorentz, Gramatyka pomorska, Poznań 1927—1937, tudi ¹—3. del, Wrocław 1958—1962; Atlas językowy kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich. Izdelal pod vodstvom Z. Stieberja Zespół Zakładu Słowianoznawstwa PAN (uvodni zvezek in zvezki 1—6; od 7 zv. naprej pod vodstvom H. Popowske-Taborske. Wrocław, 1964—; publikacija še ni končana, doslej izšlo 10 zvezkov; v tekstu je publikacija označena s kratico AJK).

⁴ Npr. T. Lehr-Splawiński, O dawnych narzeczach Słowian Pomorza Zachodniego i ziem przyległych. V zborniku Konferencja pomorska 1954. Prace językoznawcze. Warszawa 1956, 21—36. — Z. Stieber, Stosunek kaszubszczyzny do dialektów Polski lądowej. Prav tam. Prim. tudi v: Vorträge auf der Berliner Slavisten tagung. Berlin 1956. 57—67.

zaradi nekaterih fonetičnih posebnosti ljudem z drugih poljskih področij težkoumljiv. Značilne zanj so predvsem naslednje posebnosti:

1. Ohranitev nekaterih arhaizmov, npr. severozahodno kašubsko *varna* (ob severno kašubskem in poljskem *wrona*, slov. *wrana*);
2. rezultati nekdanjih kašubskih fonetičnih sprememb, npr. prehod *ę* v *ĩ* in poznejša denazalizacija (prim. kaš. *ksiz*, polj. *ksiądz*, slov. *duhovnik*; kaš. *cic*, polj. *ciqć*, slov. *rezati*); otrditev soglasnikov tipa *s'* (kaš. *sostra*, polj. *śostra* < *siostra*, slov. *sestra*);
3. doslednejša izpeljava nekaterih jezikovnih procesov (prim. niže);
4. izključno kašubske inovacije, npr. prehod *k' g' v ć, ż* (prim. kaš. *ćij*, polj. *kij*, kaš. *noži*, polj. *nogi*; prim. tudi spodaj).⁵

Tudi v Sloveniji dobro znani poljski jezikoslovec Jan Baudouin de Courtenay je kašubščino označil kot »plus polonais que le polonais même« (= bolj poljsko od same poljščine). Takšno oznako je kašubski dialekt nedvomno dobil zaradi svojega do konca izpeljanega prehoda kvantitativnih samoglasniških razlik v kvalitativne (proces je zajel poljščino v 16. stoletju).

V knjižni poljščini pa tudi v večini narečij so se nekdanji dolgi *a o e* zožili, prešli v *á ó é*, dolgi *i, y* in *u* pa so se po skrajšanju zlili s samoglasniki, ki so nastali iz ustreznih kratkih samoglasnikov. V kašubščini do takšnega zlitja ni prišlo, ker so tukaj kratki *i, y* in *u* v nekaterih položajih doživeeli kvalitetno spremembo in prešli v tako imenovani kašubski *šva*, samoglasnik, ki v različnih govorih zveni različno, v glavnem pa je podoben glasu *e* (navadno ga označujemo z *ə* ali *ë*).⁶ Čeprav je z zgodovinskega stališča to skupen poljsko-kašubski jezikovni proces, ki se razlikuje le v podrobnostih, nam današnje kašubske besede *səvi*, *rəbə* (nom. pl.), *səxi* zvene tuje, če jih primerjamo s poljskimi *śivy*, *ryby*, *suxy* (slov. *siv*, *ribe*, *suh*).

Posebnost kašubščine so tudi nove kvalitete spremembe naslednic nekdanjega dolgega *a* (prim. *trova* — *tröva* — *treva*, polj. *trawa*, slov. *trava*),⁷ ki jih drugi poljski dialekti ne poznajo.

Tudi na področju leksike se kašubski dialekt v marsičem razlikuje od današnjega poljskega knjižnega jezika.⁸ Deloma so te razlike izid drugačne materialne kulture in etnografskih posebnosti tega območja, deloma pa tudi ohranitve nekaterih arhaizmov (prim. severovzhodno kašubsko *klobuk*, st. polj. *klobuk*, dan. polj. *kapelusz* za slov. *klobuk*).

Treba je opozoriti, da najdemo v kašubščini tudi nekatere leksikalne elemente, ki jo povezujejo z južnoslovanskimi jeziki in tudi s slovenščino⁹, npr. kaš. *čexlăc*

⁵ P. Smoczyński, W sprawie *k—g* na Kaszubach i w zachodnych dialektach północnopolskich. — Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej. 1958, 61—79.

⁶ Podrobno v knjigi H. Popowske-Taborske, Centralne zagadnienie wokalizmu kaszubskiego. Kaszubska zmiana *ę* \geq *i* oraz *i* y u \geq *ə*. Wrocław 1961.

⁷ K Siatkowski, Geografia kontynuantów *ă* w kaszubszczyźnie na podstawie dawniejszych opracowań. SFPS 1965. Str. 407—413. — J. Siatkowski, Zróżnicowanie terytorialne Kaszub w zakresie a ścieśnionego. Slavia, 1962, Praha, 441—452.

⁸ O ostalih fonetičnih lastnostih, ki povezujejo kašubščino s poljščino, ali pa jo od nje ločujejo, piše tudi Z. Topolińska, Kaszubi i kaszubszczyzna w dzisiejszej Polsce. — Létopis Instituta za serbski ludospyt. Budyšin, Rjad A, číslo 7, 1960, 85—99.

⁹ Prim. J. Zieniukowa, Kaszubsko białgarski leksikalni usporedici. — Ezik i literatura. Sofija, 1961, 59—50

(v polj. pravopisu *czechlić* = *čistiti*, strgati zelenjavo), slov. *čeh(lj)ati*, kaš. ite-
rativ *čexlōc* (polj. pravopis: *czechlać*); kaš. *vjedno* (polj. *zawsze*) in slov. *vedno*;
prim. tudi kaš. *rełk* (s sufixsom *-k* ≤ *-ek*) s pomenom polj. *cypel* in slov. *rt* s
širšim, starejšim pomenom konica, konec. Zveze, in to morda ne zgolj leksikalne,
med kašubščino in slovenščino, še niso raziskane. Zdi se, da bi primerjalne raz-
iskave, pri katerih bi morali tehtno upoštevati tudi slovenska narečja, lahko
dale zanimive rezultate.

Leksikalne pa tudi morfološke razlike med kašubskim narečjem in poljščino pa
se opazno zmanjšajo, kakor hitro pri proučevanju upoštevamo poleg knjižnega
jezika tudi severna in zahodna poljska narečja.¹⁰

Strnjeno področje kašubskega narečja je danes razmeroma majhno, razprostira
se v pasu od Baltskega morja preko Gdanskega vojvodstva ter bližnjih delov
sosednjih vojvodstev.¹¹ V preteklosti je to področje segalo še dlje na zahod,
vendar je bilo zaradi političnih okoliščin dolga stoletja prepuščeno vplivom
germanizacije. Sledovi izumrlih zahodnih kašubskih govorov so se med drugim
ohranili v toponomastiki Košalinskega vojvodstva.¹²

V našem času, po drugi svetovni vojni, so izginili ostanki severozahodne kašub-
ske veje (v širšem pomenu besede), dialekta Slovincev, ki so prebivali v bližini
jezer Łeba in Gardno. Še v začetku našega stoletja sta dva znanstvenika (F. Lo-
rentz in M. Rudnicki) zbrala tam, in to neodvisno drug od drugega, bogato jezi-
kovno gradivo, ki jima je omogočilo proučiti besedišče in slovnico tega dia-
lekta.¹³ Povojne raziskave so uspele najti le še zadnji stadij izumiranja omenje-
nega dialekta.¹⁴

*

Že iz zgornjega bežnega pregleda je razvidno, da je jezikovna problematika,
povezana s kašubščino, zelo bogata. Zato ni nič čudnega če so se za narečje
raziskovalci že dolgo zanimali (od prve polovice 19. stol.). Literatura s tega
področja je tako obširna, da bi tudi obravnava, ki bi se omejila celo le na naj-
važnejša dela, znatno presegla okvir informativnega članka, kot je naš. Dela, ki
so nastala v obdobju med 19. stoletjem in prvo polovico 20. stoletja (natančneje
do 1956), sva z E. Kamińsko izčrpno prikazali v razpravi Z historii badań nad

¹⁰ Prim. o tem v naslednjih publikacijah: Z. Stieber, Stosunek kaszubszczyzny do dialektów Polski łądowej (prim. op. 4), dalje AJK (op. 3), publikacije pod op. 30 ter številne članke K. Handke, H. Popowske-Taborske, J. Majowe, E. Rzetelska-Feleszko, E. Wrocławskie, J. Zieniukowe, M. Korytkowske, objavljene v SFPS 1967—1973.

¹¹ Podrobneje o tem v AJK, uvodni zvezek; Z. Topolińska, Aktualny zasię zwartego obszaru dialektów kaszubskich. Rocznik Gdański, 1956/57, 393—399 ter zemljevid; Z. Topolińska, Zwarty zasię dialektów kaszubskich w świetle najnowszych badań dialektologicznych. — Prav tam, 1958/1959 (natisnjeno 1960), 319—324 Gl. še op. 8.

¹² Prim. E. Kamińska-Rzetelska, Kaszubsko-słowińskie cechy gwarowe w nazwach terenowych i miejscowich powiatu słupskiego. — Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, 10 zv., 1964, 23—40; E. Rzetelska-Feleszko, Dawne słowińskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne. Wrocław 1973. Prim. še druga dela iste avtorice in dela H. Popowske-Taborske (op. 31).

¹³ F. Lorentz, Slovinzische Grammatik. St. Petersburg 1903, Slovinzisches Wörterbuch I—II, St. Petersburg 1908, 1912; M. Rudnicki, Przyczynki do gramatyki i słownika narzecza słowińskiego. Materiały i Prace Komisji Językowej PAU, 6. zv. 1913, 1—245.

¹⁴ Ta problem je večstransko osvetljen v knjigi Słowińcy, ich język i folklor. Wrocław 1961. Prim. še Z. Sobierajski, Relikty gwary Słowińców nad jeziorem Gardno w województwie koszalińskim. Slavia Occidentalis, 1957, 167—184; isti avtor in S. Gontarczyk, Relikty słownictwa kaszubskiego ze wsi Żarnowska nad jeziorem Łebsko. Slavia Occidentalis, 1968, 245—256.

gwarami kaszubskimi.¹⁵ Precej dragocenih podatkov o povojnih delih (do 1965) vsebuje tudi članek H. Górnowicza Osiągnięcia oraz postulatory badawcze w zakresie dialektologii i onomastyki na Pomorzu (1945—1965).¹⁶

Ta članek naj prikaže le glavne raziskovalne smeri nekoč in danes, poda najvažnejše rezultate raziskav ter opozori na sodobna raziskovalna središča. Zato tudi ni opremljen s popolno bibliografijo in le nakazuje imena nekaterih avtorjev, ki so se s kašubščino podrobneje ukvarjali.

*

Za kašubščino so se razen poljskih raziskovalcev (tudi nekaterih Kašubov) zanimali še ruski in nemški; ruski zlasti v začetni fazi. Prve raziskave so dale zbirke besedja, npr. dragoceno delo A. Hilferdinga (Gilferdinga)¹⁷ ter slovarje: G. Poblóckega, L. Biskupskega, S. Ramulta in F. Lorentza (prim. op. 13). — Kmalu so začeli tiskati slovnice in monografije posameznih kašubskih govorov. Pri tem je nujno omeniti F. Cenovo,¹⁸ G. Bronischa,¹⁹ J. Mikkolo,²⁰ K. Nitscha²¹, predvsem pa F. Lorentza (glede najvažnejših del prim. op. 3—13) ter M. Rudnickega (prim. op. 13).

Od konca 19. stoletja se raziskovalci ukvarjajo s kašubskim naglasom, ki se razlikuje od tistega v knjižni poljščini (slednji je ustaljen na predzadnjem zlogu), pa tudi od mesta naglasa v drugih poljskih narečjih. Na severu kašubskega območja je naglas

1. premičen, t. j. v različnih slovničnih oblikah je na različnih morfemih (npr. pr'osił 3. ed. pret. m. — pros'ęła 3. ed. pret. ž., slov. prôsil, prosíła);
2. svoboden, t. j., da ni vezan na določen zlog v besedi (npr. s'ęvi prid., slov. siv; top'orki im. mn., top'orišce, slov. toporišce).

V južni kašubščini je poudarjen prvi zlog v besedi (npr. s'ivi, slov. siv; zvj'er-cadło, slov. zrcalo). Rezultate pomembnih raziskav s tega področja je v razpravi *Studia nad akcentem pomorskim*²² objavil T. Lehr-Spławiński. Odnos med slovinsko in praslovansko akcentuacijo je raziskal J. Kuriłowicz²³, sedanje stanje kašubskega akcenta pa Z. Topolińska.²⁴

¹⁵ E. Kamińska, J. Pałkowska, Z historii badań nad gwarami kaszubskimi. Gdansk 1958 53; isto v Rocznik Gdański 1956/57 (J. Pałkowska je kasnejša Zieniukowa, avtorica tega članka).

¹⁶ Rocznik Gdański, 1965, 5—34.

¹⁷ A. Hilferding, Ostatki Slavjan na južnom beregu Baltijskogo moria. Petersburg 1862 (še teksti, opombe o jeziku, etnografski opis).

¹⁸ F. Cenowa (tudi Ceynowa), Zarés do grammatikj kašebsko-słowjenskję m'ówé. Poznań 1879; ista av., Skórb kaszebsko-słowjanskję m'ówé... Świecie 1866, 1868; P. Smoczyński, Zmiany językowe w rodzinnej wsi Cenowy. Język Polski, 1954 242—249.

¹⁹ G. Bronisch, Kaschubische Dialektstudien I. Leipzig 1896.

²⁰ J. Mikkola, K izučeníju kašubskih govorov... Izvestija Imperatorskoj Akademii Nauk, 1897.

²¹ K. Nitsch, *Studia Kaszubskie: Gwara luzińska*. — Materiały i Prace Komisji Językowej PAU I, 1904, 221—273; K. Nitsch, *Dialekty polskie Prus Zachodnich*. Prav tam, 3. zv., 1907, 101—284 305—395. Ponatis v knjigi, K. Nitsch, *Wybór pism polonistycznych III*. Wrocław 1954.

²² *Materiały i Prace*... VI, 1913, 259—450, tudi kasnejša dela istega avtorja.

²³ J. Kuryłowicz, *Akcentuacja słowińska (pomorska)*. Rocznik Słowistyczny, 1952, 1—18. Prim. tudi druga dela istega avtorja.

²⁴ Z. Topolińska, *Stosunki iloczasowe polsko-pomorskie*. Wrocław 1964.

Nekatera starejša dela še omenjajo staro kvantiteto, ki je bila ohranjena v severni kašubščini. Zadnji je o tem poročal Z. Stieber v publikaciji *Zagadnienia iloczasu kaszubskiego*,²⁵ kjer ugotavlja, da okoli leta 1900 kvantiteta v kašubščini ni imela fonološke vrednosti. Kako delujejo nekdanje kvantitetne opozicije (današnje opozicije med naslednicami dolgih in kratkih samoglasnikov) v današnjem kašubskem jezikovnem sistemu, razlaga delo Z. Topolińska.²⁶

Od kar se je začelo zanimanje za kašubščino, so se raziskovalci ukvarjali največ z njenim razmerjem do poljščine in drugih slovanskih jezikov. Ob tem problemu se je razvilo precej diskusij, pa tudi ostrih polemik. Mnenja o tesni povezanosti z ruščino, ki izvirajo iz druge polovice 19. stoletja, so se pri tem kmalu izkazala kot zabloda. Potem sta nekaj časa obstajala dva nasprotna pogleda na položaj kašubščine:

1. teorija o njeni jezikovni samostojnosti (zagovorniki med drugimi Cenowa, Ramułt, Lorentz v zgodnejših delih);
2. teorija o pripadnosti kašubščine poljskim dialektom (Pobłocki, J. Karłowicz, A. Brückner).

Končno je v slavistiki obveljala teorija, po kateri je kašubščina vezni člen (najbližji poljščini) v lehitski skupini (prim. o tej skupini na začetku članka). Med številnimi zagovorniki te teorije je treba omeniti A. Hilferdinga, A. Schleicherja, J. Badouina de Courtenaya (v drugi fazi), K. Nitscha (njegovo stališče je odločilno vplivalo na ustalitev te teorije), J. Rozwadowskega, T. Lehra-Spławińskiego in Z. Stieberja, ki je omenjeno naziranje sodobneje prikazal in ga obogatil z novimi dokazi (prim. op. 9). Vsi jezikovni argumenti iz tega razpravljanja so skoraj brez izjeme temeljili na fonetičnih pojavih.²⁷

Najnovejša proučevanja kašubščine in njenega odnosa do poljskih govorov in knjižnega jezika so prinesla mimo del s področja fonetike in fonologije²⁸ tudi publikacijo o leksiki²⁹ in morfologiji.³⁰ To so predvsem *Atlas językowy kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich* (prim. op. 3) te druge publikacije sedanjih (K. Handke, M. Korytkowska, J. Majowa, H. Popowska-Taborska, E. Wrocławska, J. Zieniukowa) in nekdanjih avtorjev tega atlasa (E. Rzetelska-Feleszko, Z. Topolińska). V istem krogu so nastala tudi dela, ki obravnavajo razmerje

²⁵ *Sprawozdania PAU LI*, 1950 (tisk. 1951), 503–508.

²⁶ Z. Topolińska, *Stosunki...* (gl. op. 24).

²⁷ Diskusija o razmerju med kašubščino in poljščino je tukaj prikazana le v glavnih potezah. Podrobnosti gl. v delu, navedenem v op. 15.

²⁸ Prim. Z. Stieber, *Historiczna i współczesna fonologia języka polskiego*, Warszawa 1966 (o kašubščini 83–86); Z. Topolińska, *Teksty gwarowe Południowokaszubskie z komentarzem fonologicznym*. SFPS 1967, 115–141; Z. Topolińska, *Teksty gwarowe Środkowokaszubskie z komentarzem fonologicznym*. SFPS 1967, 87–125; *Teksty gwarowe Północnokaszubskie z komentarzem fonologicznym*. SFPS 1969, 67–93 in druge publikacije iste avtorice; K. Handke, *Kaszubsko-słowińskie protetyczne v- przed nagłosowym j- oraz i-*. SFPS 1972, 95–99; prim. še op. 7.

²⁹ K. Handke, *Z problematyki kaszubskich zasięgów leksykalnych*. SFPS 1970, 109–123. Skupina avtorjev, *Leksykalna problematyka obszaru objętego ankietą. AJK. Suplement do zeszytów I–IV*. Wrocław 1969. 7–36 (tu je navedena tudi predmetna literatura); prim. še op. 10.

³⁰ K. Handke, K. Popowska-Taborska, *Słowotwórcze zróżnicowanie kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich (zemiłwidom)*. SFPS, 1972, 109–114; J. Majowa, *Z problematyki kaszubskich przymiotników*. Prav tam, 115–120; H. Popowska-Taborska, *Północnokaszubskie zaimki i przysłówki pytajne wzmocnione partykułą — ż (e)*. Prav tam, 121–124; J. Zieniukowa, *Kategoria męskoosobowości w dialektach kaszubskich*. Prav tam, 85–96.

med kašubščino in drugimi slovanskimi jeziki.³¹ Sodobne raziskave potrjujejo teorijo o zgodovinski pripadnosti kašubščine lehitski skupini in njenem značaju prehodnega dialekta med skrajnim vzhodnim in zahodnim koncem te jezikovne skupine. Po drugi strani pa kažejo na nekdanje in sedanje zveze s knjižno poljščino in poljskimi govori, zveze, ki segajo globoko v strukturo jezika.³² Zato ni protislovna trditev, da je kašubščina vezni člen v skupini lehitskih jezikov in predstavlja del poljskega jezikovnega območja.³³

*

S sodobnimi raziskavami kašubščine se na Poljskem³⁴ ukvarjata v glavnem dve središči: v Varšavi Zakład Słowianoznawstwa PAN, kjer deluje Pracownia Języków Lechickich i Łużyckich pod vodstvom H. Taborske, v Gdansku Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego. Teoretična osnova raziskav v obeh središčih izhaja iz jezikoslovne šole prof. Stieberja.³⁵ Raziskovalci v omenjenih središčih in zunaj njih nadaljujejo že prej začete smeri (prim. zgoraj), nekateri pa odpirajo tudi nova področja.

Novost so raziskave s področja lingvistične geografije in sistematično proučevanje morfologije s pomočjo novih metod (varšavsko središče).³⁶ Dosežek zadnjih let so tudi sodobne raziskave iz onomastike, ki jih v širokem obsegu opravlja gdansko središče, kjer deluje tudi Zespół Onomastyczny (onomastična skupina) pod vodstvom H. Górnowicza, onomastične študije pa nastajajo tudi v varšavskem središču. Omembe vredne so še publikacije gdanskih raziskovalcev (med drugimi Górnowicza in Z. Brodzkega) s področja pomorske leksike, zlasti razprave o lastnih imenih (imenih ladij). Velik dosežek na področju leksikografije je delo B. Sychta Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej.³⁷ Slovar je izredno pomemben tako za slovansko jezikoslovje kot za etnografijo in študij folklore.

V povojnem obdobju so izšla zanimiva dela o zgodovini nekaterih kašubskih govorov (Z. Stieber, P. Smoczyński) ter jezika spomenikov, tekstov, ki so sicer pisani v takratnem knjižnem poljskem jeziku, vendar kljub temu vsebujejo nekatere jezikovne posebnosti kašubščine (H. Popowska-Taborska in dr.) Nekatera dela s področja leksike vsebujejo tudi etimološka dognanja.

³¹ H. Popowska-Taborska, Dawne podziały, językowe zgermanizowanych terenów zachodniosłowiańskich. — Onomastica, 1968, 142—166; H. Popowska-Taborska, O jednym z najstarszych podziałów dialektalnych północno-zachodniej Słowiańszczyzny. Prim. Beiträge zur sorbischen Sprachwissenschaft, Bautzen 1968, 28—32; M. Korytkowska, Kaszubskie formacje z sufiksem -ba. SFPS 1972, 101—105. Gl. tudi op. 9.

³² Prim. AJK ter op. 29, 30. Prim. še H. Popowska-Taborska, Kaszubskie i staropolskie formacje z suf. -isz i -ysz. SFPS 1972, 107—112; J. Zieniukowa, Kaszubskie pronomina i adverbja z sufiksami -k, -ka, (-kɛ), -ko, -ki, -ku. Prav tam, 149—153.

³³ V poljski znanosti se terminu poljski dialekt v zvezi s kašubščino izogibajo; bolj navadna je raba termina »dialekt v severozahodni Poljski« in podobno. S tem se nakazuje nekoliko posebni značaj kašubščine med ostalimi dialekti poljskega jezikovnega območja.

³⁴ Zaradi skromnega obsega tega članka se omejujem le na Poljsko. Zunaj Poljske pa se s kašubščino veliko ukvarja F. Hinze v Deutsche Akademie der Wissenschaften zu Berlin (NDR).

³⁵ O tem piše G. Górnowicz, gl. op. 16.

³⁶ AJK (prim. op. 3); prim. tudi članek skupine avtorjev, Zastosowanie geografii lingwistycznej do badań słowotwórczych. Z polskich studiów slawistycznych. Seria 4. Językoznawstwo. Warszawa 1972. 89—100.

³⁷ B. Sychta, Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej I—V. Wrocław 1967—1972. VI v tisku.